

Van de redactie

Dit is de 31e uitgave van de Historische Vereniging Bergambacht.

Achtereenvolgens komen in dit nummer aan de orde:

1. Het najaarsprogramma 2017
2. Mededelingen bestuur & redactie
3. Oproepen
4. Verslag Algemene Ledenvergadering 30 maart 2017
5. Aantekeningen van het gewone, dagelijkse leven (deel 5)
door A. den Ouden 1975.
(illustraties gevonden op internet en uit HVB archief)
6. Activiteitenverslag 2016
7. Historische foto's

Het najaarsprogramma 2017

September 2017

De Historische Vereniging Bergambacht organiseert op woensdagavond 27 september 2017 een presentatie door Cees Reichard en Tony Hardenberg:

“De Overtuin Bisdom van Vliet in Haastrecht”

De Overtuin Bisdom van Vliet in Haastrecht hoort onlosmakelijk bij het huis Bisdom van Vliet, nu Museum Paulina Bisdom van Vliet. Het woonhuis is uniek door het authentieke interieur uit het laatste kwart van de negentiende eeuw. De sfeer wordt bepaald door de weelde en de smaak van het Fin de siècle. Het is de tijd van Paulina Bisdom van Vliet (1840-1923), de laatste telg van een oude regentenfamilie uit het stadje Haastrecht.

Een groep inwoners heeft zich verdiept in de geschiedenis van de Overtuin en wil zich graag hard inzetten voor het herstel van de Overtuin. Hierbij mag gedacht worden aan de slingerpaden, de vijvers, de bruggetjes, de grot en het theehuis.

De Stichting Overtuin Bisdom van Vliet hoopt op 1 juni 2023, de datum dat Paulina Bisdom van Vliet honderd jaar geleden overleden is, de Overtuin in de oude staat teruggebracht te hebben.

Cees Reichard komt uit het onderwijs en is in Haastrecht maatschappelijk betrokken. Hij vindt het belangrijk dat de Overtuin, het aanzien van Haastrecht weer hersteld en geheel opgeknapt wordt.

Hij is voorzitter van de Stichting en zal voor de pauze over de geschiedenis van de Overtuin vertellen.

Tony Hardenberg is van oorsprong Leraar Lichamelijke opvoeding, maar werkt op dit moment als Innovatie architect bij verschillende organisaties. In zijn vrije tijd is hij enthousiast tuinier en lid van een tuinclub. Tony is de Tuinbaas van de Overtuin en zal u na de pauze meenemen in wat er allemaal komt kijken om de Overtuin op te knappen.

De voordracht vindt plaats in de grote zaal van de “Schakel”, Schoolstraat 24 te Bergambacht. De zaal is open vanaf 19.30 uur en de presentaties beginnen om 20.00 uur.

Ook niet-leden zijn tegen een kleine vergoeding van € 2,00 van harte welkom.

We zien u graag!

Prietel Overtuin Bisdom van Vliet (helaas afgebroken)

November 2017

De Historische Vereniging Bergambacht organiseert op woensdagavond 29 november 2017 een presentatie door Rene Kappers:

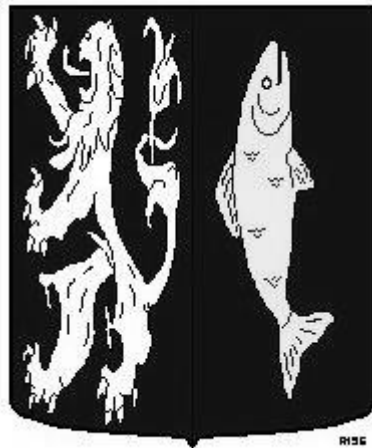
Bergambacht en de stadsrechten van Ammerstol

Het 'goed van den Berghe' ofwel Bergambacht blijkt een bijzondere rol te hebben gespeeld bij het toekennen van stadsrechten door de graaf van Holland aan Ammerstol. Het is toch merkwaardig dat een mini-stadje zo in de belangstelling stond van een machtig man als graaf Willem III, graaf van Henegouwen, Holland, Zeeland en heer van Westfriesland. Over zijn motieven is veel gespeculeerd. Echter, recent nader archiefonderzoek naar de gang van zaken brengt een onvermoed aspect aan het licht: de machtsstrijd tussen de heren Van der Lede, alias Van Arkel tegen het nieuwe grafelijk huis van Holland, de heren van Avesnes.

Feitelijk was er rond 1300 nog geen enkel spoor van een stedelijke gemeenschap in het ambacht Ammers ondanks toen al 100 jaar grafelijke tol aldaar. De stad Ammers werd in 1321/ '22 als het ware geschapen 'uit het niets'. Daarna werden bijna 100 jaar lang verwoede pogingen ondernomen het mini-stadje tot ontwikkeling te brengen. Er kwamen burgemeesters, een gerecht en een raad. De stad kreeg een eigen stedelijk zegel en ze werd uitgenodigd op het landelijk politieke toneel van de graaf. De kapel aan de Capellelaan zou worden verheven tot parochiekerk -hetgeen uiteindelijk niet gebeurde- en een nieuwe weekmarkt moest voor economische actie zorgen. Een nieuwe waterweg naar de

IJssel, nu de Bergvliet, moest als vaarweg het stadje Ammers gaan ontsluiten. De geschiedenis neemt echter onverwacht een andere wending: de Hollandse graaf verplaats in 1397 zijn grens ! Daarmee gaat de grafelijke tol naar Schoonhoven en de gewenste voorspoed van Ammerstol komt tot stilstand. Maar Ammerstol bleef wel juridisch een stad.

Rene Kappers zal de rol van 'het Goed van den Berghe' en haar heren met de achtergronden van deze 100-jarige geschiedenis uit de doeken doen tijdens zijn lezing op 29 november 2017 in de grote zaal van de "Schakel", Schoolstraat 24 te Bergambacht. De zaal is open vanaf 19.30 uur en de presentatie begint om 20.00 uur. Ook niet-leden zijn tegen een kleine vergoeding van € 2,00 van harte welkom.

Mededelingen Bestuur & Redactie

Dhr. W. Kroone heeft de vereniging een boekje geschonken met de veelzeggende titel: "Niet dat ik graag een boeren-
dochter had willen wezen want die had nooit vrij."

Uit de nalatenschap van Gerrit van der Graaf uit Ammerstol en Letty van der Graaf – Speksnijder uit Bergambacht hebben de drie dochters de vereniging 2 schilderijen geschonken van de hand van de schilder G. Brand en tevens een drietal ingelijste genummerde tekeningen.

Dhr. Kentie heeft de vereniging diverse foto's van o.a. melkboer Kees Deelen, een exemplaar van de Schoonhovensche Courant van zondag 27 October 1878, diverse artikelen m.b.t. 't Slot en zijn bewoners en een kopie van het programma van de feestelijkheden van 1 & 2 October 1913 (Eeuwfeest van Neêrlands Onafhankelijkheid) geschonken.

Dhr. den Ouden heeft een met de hand geschreven stuk over de winter van 1929 geschonken. Dit stuk was geschreven door Arie den Ouden (08 juli 1916 – 21 februari 2016) op 3 december 1975.

Het bestuur is een ieder zeer dankbaar voor deze giften.

De uiterste inleverdatum van kopij voor het najaarsnummer is 13 oktober 2017.

Dringende oproep

De Historische Vereniging Bergambacht is op zoek naar een enthousiaste redacteur voor haar periodiek. Ondergetekende heeft vanaf de oprichting in 2006 de redactie ter hand genomen en wenst dit uiterlijk bij de ALV van 2018 over te dragen aan een ander. Een combinatie met de functie van webmaster van onze website behoort evenzeer tot de mogelijkheden. Zitting in het bestuur is niet vereist maar zou wel welkom zijn. Belangstellenden kunnen contact opnemen met ondergetekende.

Aad van der Meijden (contactgegevens zie het colofon).

Gezocht (herhaling)

Archiefruimte voor het gehele archief dat hoofdzakelijk bestaat uit boeken en paperassen zoals plakboeken en foto's maar ook bijvoorbeeld projectie apparatuur. De huidige archief-ruimte is te klein geworden en voldoet zodoende niet meer. Hieraan gekoppeld is er behoefte aan een nieuwe archivaris die dit archief gaat beheren.

Ook hier geldt dat deelname aan het bestuur niet vereist is maar dat dat wel welkom zou zijn.

Belangstellenden kunnen contact opnemen met één van de bestuursleden (zie het colofon).

HISTORISCHE VERENIGING BERGAMBACHT

Verslag van de Algemene Ledenvergadering van 30 maart 2017.

De voorzitter opent de vergadering om 20.00 uur en heet de aanwezigen van harte welkom. Aanwezig zijn 20 leden en alle bestuursleden m.u.v. de heer E. Bodenstaff die verhinderd was.

2. Agenda

Op de agenda, zoals afgedrukt in het verenigingsblad van februari 2017, zijn geen wijzigingen en/of aanvullingen.

3. Vaststelling van de notulen van de Algemene Ledenvergadering van 13 april 2016.

De notulen worden goedgekeurd.

4. Ingekomen stukken en mededelingen.

Er zijn geen ingekomen stukken en mededelingen, behoudens afmelding van mevr. M. Hollebrand -Bonsang.

5. Activiteitenverslag 2016.

Voorzitter B. ter Haar doet uitgebreid verslag van de activiteiten in 2016; voor details zie zomer editie van verenigingsblad. Het aantal leden stabiliseert zich rond de 120. De voorzitter houdt vervolgens een pleidooi voor meer belangstelling van de leden voor het bestuur van de vereniging en voor speciale commissies om bepaalde onderwerpen verder uit te diepen. Benadrukt wordt dat de

gecombineerde functie van secretaris/ penningmeester tijdelijk is en dat de positie van secretaris nog steeds vacant is. Ook zijn wij nog steeds op zoek naar een webmaster; wel is er iemand gevonden die onze technisch verouderde website kan onderhouden, maar het voeden met actuele informatie zal door de webmaster moeten gebeuren. Webmaster hoeft geen bestuursfunctie te zijn. Wel heeft dhr. R. Botter de daad bij het woord gevoegd door een facebook pagina voor de HVB in het leven te roepen, zoals hij in de vorige ALV heeft geopperd. Dank hiervoor. Het verenigingsblad is dit jaar weer 3 keer verschenen en tot slot dankt de voorzitter de adverteerders die het mede mogelijk gemaakt hebben het verenigingsblad uit te kunnen geven.

6. Financieel jaarverslag over het jaar 2016.

Penningmeester D. van der Wouden licht in het kort de financiële jaarstukken toe en doet tevens een oproep aan iedereen die lid is van de Rabobank mee te doen met de Rabobank Clubkas campagne en te stemmen op de H.V. Bergambacht .

7. Verslag kascommissie.

Door verhindering van mevr. van Eijk-Casteleijn heeft dhr. K. Both als plaatsvervanger samen met voorzitter dhr. J Moerman de kascontrole uitgevoerd en in orde bevonden. Aan de penningmeester wordt décharge verleend en de voorzitter dankt de kascommissie voor de werkzaamheden en de verslaglegging.

8. Benoeming kascommissie.

De heer Moerman treedt af, mevrouw van Eijk-Casteleijn wordt voorzitter, de heer K. Both is lid en mevr. Verhoef wordt benoemd als plaatsvervangend lid.

9. Begroting 2017-2018

De begroting wordt ongewijzigd goedgekeurd. In zijn toelichting noemt de penningmeester dat de kosten en inkomsten van het magazine over Raadhuisstraat 14-16 aan het begin van 2017 zijn geboekt . Hierdoor is de in 2016 gepubliceerde begroting over 2017 dienovereenkomstig aangepast en laat nu een tekort zien van € 534,= . Bovendien is er een Pm post voor de eventuele jubileumreis opgenomen.

10. Bestuursverkiezing.

Volgens het aftredingsschema is dhr. H. Markus aftredend en herkiesbaar. Er hebben zich geen tegenkandidaten gemeld en wordt hij bij acclamatie herkozen en de voorzitter dankt Huig voor zijn inzet.

11. Afscheid Aad van der Meijden als redacteur op ALV van 2018

Ook hier wordt benadrukt dat zowel redacteur als archivaris niet per sé een bestuursfunctie hoeft te zijn. Er zijn al maatregelen genomen om de omvang van het archief te beperken en er wordt onderkend dat het plaats bieden aan het archief lastig is, vandaar dat er ook contact is binnen het overkoepelend orgaan van Historische verenigingen en musea in de Krimpenerwaard (SCHOK) met verenigingen die soortgelijke problemen ervaren. Als bestuur wordt er een **dringende oproep** gedaan aan de leden om uit te zien naar

belangstellenden binnen of buiten het ledenbestand om voor het eind van dit jaar invulling te geven aan deze vacatures.

12. Jubileumbezoek stoomtram Hoorn-Medemblik

Mevr. Casteleijn-de Haan heeft nauwe contacten met de organisatie van deze stoomtram en er zijn plannen om bij de openingsrit samen met dhr. G den Hoed (passagier bij de laatste rit in de Krimpenerwaard) aanwezig te zijn. Dit staat echter los van de keuze van de HVB om hier met de jubileumreis naar toe te gaan. Na de oproep in het verenigingsblad van februari is er helaas nog maar geringe belangstelling. In het zomer nummer van het verenigingsblad zal nogmaals een oproep staan Ook op de website zal in de loop van april nog een oproep komen en iedereen in de vergadering wordt opgeroepen om deze reis verder te promoten en zich hiervoor aan te melden bij de bestuursleden en bij voorkeur op het email adres van het secretariaat. Mogelijk zal samenwerking met andere historische verenigingen worden overwogen.

13. Rondvraag

Dhr. J Moerman: 1)Vaste lezingavonden; Hangt af van beschikbaarheid van de Schakel en uiteraard ook sprekers. 2)Welke CD's zijn beschikbaar; Komt in het volgende verenigingsblad en website. 3)Artikelen uit Schoonhovense courant zijn beschikbaar in gedigitaliseerd archief.

Dhr R. Botter: 1)Vraagt de locaties van de 2 schilderijen van G. Brand; Ammerstol en Bergambacht. 2) Vraagt wat we in het archief hebben; In het begin is dit gedeeltelijk (digitaal) bijgehouden maar het is bijna een dagtaak om alles wat aangeleverd wordt te inventariseren. Ons archief is ook niet

echt toegankelijk in tegenstelling tot verenigingen die hun archief in bijvoorbeeld een oudheidskamer onderbrengen en beperkt openstellen. Zie ook onder punt 11, 3)Vraagt naar status Haagse waterleidinggebouw; Voorzitter geeft aan dat we de ontwikkelingen met de verantwoordelijken nauwgezet volgen.

Dhr. D. Bodegom: geeft suggestie om ledenwerving te stimuleren door nieuwe leden het eerste jaar geen contributie te laten betalen. In deze ledenwervingsdiscussie worden andere ideeën aangedragen zoals o.a. 1)een kraam op de jaarlijkse braderie in Bergambacht (dhr. W. Oskam), 2)meer jeugdleden werven (dhr. G. den Hoed); voorzitter geeft aan dat magazine over Raadhuisstraat op lagere scholen is uitgedeeld, 3) als ieder lid één nieuw lid zou werven overstijgen we gemakkelijk het door de voorzitter genoemde streefgetal van 150 en krijgen we ook een grotere basis om de in dit verslag genoemde vacatures in te vullen. (dhr. H. Markus).

Mevrouw Berkouwer complimenteert HVB voor de mooie lezingen in het afgelopen jaar.

14. Sluiting

Omstreeks 21.30 sluit de voorzitter de vergadering en dankt de leden voor hun komst en inbreng. Na dit formele deel geeft dhr. A van der Meijden een fotopresentatie over Bergambacht.

Aantekeningen van het gewone, dagelijkse leven 5

Beroepsvissers in de waarden

Deze voeren met hun bunschouw door de sloten. In het voorjaar de zeelfuiken uitzetten. Fuiken stonden veelal in de hovelingen; in het najaar met de schakels op de einden van de sloten, meestal voor snoek.

In de winter met de zegen onder het ijs. Met een lat werd de zegen onder het ijs gewerkt; op verschillende plaatsen werd een gat in het ijs gehakt, om zodoende de lat onder het ijs te drijven. Later een groot gat om de zegen weer boven te halen. Op snoek werd veel met de fleur gevist. In de zomer werd met doggers gevist op aal. De vissers hielden de mollen uit het land voor het visrecht. In Lekkerkerk en Zuidbroek was het visrecht van de Ambachtsheer. De visserij op zich is niet veel meer van over. Hier en daar nog een fuik. Met de zegen en de schakel vissen ziet men niet meer.

Met de aalschaar de polder op

Aan de bellen onder het ijs kon je zien waar de aal lag. De aalschaar waren drie punten die veerden. De kunst was raak te steken.

Aalschaar

De handel

De handel langs de huizen was veelal seizoenswerk. Vooral tijdens de schoonmaak. De kersen-, pruimen-, druiventijd en zoal meer. Tevens de mensen met een kastje bij zich met allerlei dingen erin. Een hele bekende was Rikkoert uit Schoonhoven; handel in horloges en verdere dingen.

Van Doorn met zijn juk en twee manden en nog meer; ook dit zie je niet meer.

De bunzingjacht

Ook weer winterwerk. Men had een hond bij zich.

Waar zich een bunzing onder een schelf hooi bevond, werd door de hond geroken. Dan met lange latten maar porren.

De hond die wachtte wel. Veelal kwam de bunzing naar buiten waar het meestal zijn leven kostte. De bunzinghuiden waren nog wat waard.

De mollen

Er wordt nog steeds jacht op hen gemaakt. Dit is geen verleden tijd, het gebeurt nu nog. Aan de molshopen was en is te zien waar het nest zich bevindt. Met de mollenklemmen wordt er gevangen, het meest op een rit bij de slootkant. Ook wordt er gevangen met een mollenhondje. Die is het vangen geleerd. Ook de tijd dat de mollen wroeten, met een spa proberen de mol eruit te steken. De mol is wel nuttig, maar niet in de tuin of gazon. De gevangen mollen zijn meestal mannetjes. Vrouwtjes vangt men niet veel. Die zijn slimmer, gaan langs de klem of er onder door. De mollen worden gevuld en opgespijkerd en gedroogd. Voor vervoer is een vergunning nodig. Dus geen verleden tijd.

En zoende is er veel veranderd op allerlei gebied.

Bij welke boerderij zie je nu nog een melkschouw en een mestschouw? Verder kan je haast nergens meer varen vanwege de modder en het vuil in de sloten. Ook dit is op enkele uitzonderingen na verleden tijd. De meeste schouwen hetzij hout of ijzer zitten onder water of zijn gesloopt. (Toen dhr. Den Ouden dit opschreef <1975> was dit maar al te waar. Gelukkig is daar thans een keer ten goede in gekomen en zien we in de zomermaanden de jeugd weer lustig varen).

Kleine schouw: Melkschouw
Grote schouw: Modder-, mest- of strontschouw

Activiteitenverslag 2016 van de Historische Vereniging Bergambacht

Ook dit jaar beperk ik mij weer tot een selectie van de belangrijkste onderwerpen die aan de orde zijn geweest.

Bestuur

Omdat de heer Dirk van der Wouden de functie van secretaris/penningmeester op zich genomen heeft, is het bestuur weer volledig en bestaat uit 6 personen.

Het bestuur is in dit jaar 5 maal bijeengekomen. De belangrijkste onderwerpen waren de organisatie van de lezingen, de activiteiten van de webmaster, de uitgave van een blad ("magazine") over het pand Raadhuisstraat 14-16, de 3 standaard uitgaven van ons verenigingsblad en de mogelijkheid van een busreis naar de stoomtram in Enkhuizen. Ook is regelmatig de opvolging van bestuursleden besproken omdat een aantal van hen al lange tijd actief is en overweegt het bestuurslidmaatschap te stoppen.

Contacten met de gemeente

Met de gemeente is contact geweest over de optie van een Cultuurhistorisch Museum in Haastrecht. Omdat het Streekmuseum in Krimpen aan den IJssel deze functie al vervult is er niet verder actie op ondernomen. Het bestuur is aanwezig geweest op een mini-congres in Oudewater over de aanwezigheid van resten van de Oude Hollandse Waterlinie in onze gemeente. Aangezien dat dit voor Bergambacht zeer beperkt is (alleen de Franse Ka) zal deze activiteit op zich genomen worden door de oud-vestingstad Schoonhoven.

Leden

Met de heer Herbert van den Berge is veel overleg geweest over de afronding van het magazine over Raadhuisstraat 14-16. Het blad is uiteindelijk net voor het einde van het jaar van de persen gekomen.

Diverse leden hebben weer bijdragen geleverd voor ons archief en worden hierbij daar nogmaals hartelijk voor bedankt. Het aantal leden schommelt nog steeds rond de 125. Misschien moet het lukken om via mond op mond reclame door de leden een verdere groei te realiseren.

Ledencontactavonden (lezingen)

Ook dit jaar zijn er weer 5 lezingen gehouden:

2 maart 2016: de heer Harm Hoogendoorn over de Oude Hollandse Waterlinie.

13 april 2016: de heren Dick Roest en Cees den Ouden over het wel en wee van bejaardenreisjes uit Bergambacht.

18 mei 2016: de heer Sander Wassing over Bergambacht, de beeldenstorm en Alva's Raad van Beroerten.

22 september 2016: ons lid de heer Roel Botter met een eigen bewerking van de film "Vroeger op de boerderij" en een powerpoint-presentatie van eigen oude foto's.

17 november 2016: ons lid de heer René Kappers met eigen onderzoek naar de stadsrechten van Ammerstol.

Verenigingsblad

Wederom zijn er 3 uitgaven van ons blad verschenen: februari, zomer en najaar. Deze bladen zijn weer zeer positief ontvangen omdat ze er professioneel en goed verzorgd uitzien. We bedanken de diverse adverteerders die deze uitgaven door hun financiële steun mogelijk maken. (Koop bij onze adverteerders!)

**Kaasboerderij
'Jongenhoeve'**

Fam. de Jong
Benedenberg 90, 2861 LH Bergambacht
T (0182) 35 12 29, F (0182) 35 13 18
www.jongenhoeve.nl

**Historische Vereniging
Bergambacht**

Aantal stemmen
55

Bedrag
€ 295,67

www.rabobank.nl/krimpenerwaard
April 2017

Rabobank

Historische foto's

Foto 1912.

Zalmsnijder Jurie Faas (1852 – 1924).

Foto 1912.

Gesneden zalm met op de voorgrond mand met ijs voor verzending.